

Kockázatok és mellékhatások

■ **Vannak, akikkel mindig baj van.** Tudják, akik nem állnak be a sorba, akik rákérdeznek, akik kritizálnak. Családok, szülők, akik nem a kitaposott utat járják, akik – úgy hiszik – meg tudnak birkózni az étellel, a szabad döntésekkel járó felelősséggel a hivatalok, szakemberek nélkül is. Ha úgy tetszik az állam segítségét, szolgáltatásait valós saját szükségleteik szerint kívánják igénybe venni, a maguk elvárásaihoz idomítani. Egyének – előbb-utóbb civil érdekközösségbe fonódva, kisebb-nagyobb nyilvánosság előtt vívják mindennapi csatáikat azokért a lehetőségekért, amelyek tágitanak, enyhítenek a bevett szabályokon, az olykor korszerűtlennek tűnő szemléleten, akkor is, ha ez bizonytalanabb kimenetelű, akkor is, ha nem ismert rizikót vállalnak ezzel. Harcolnak, mert informáltak. Mert egy-egy a családjukat, gyermeküket érintő döntés háttéréről többet tudnak mint az „átlag szülő”. Van honnan meríteniük, hiszen az ügyeiket Észak- és Nyugat-Európa polgárai már „leját-szották” korábban. Azok a témák, dilemmák, kérdések – amelyek közül néhányat lapunk e számában is taglalunk - szinte mindenütt felmerültek már, és megszülettek a társadalmi vitában elfogadott válaszok, jogi keretek. Magyarországon az effajta civil küzdelmekhez – oltásügyek, otthon szülés stb. – sok energia és kitartás kell, megtalálni a társakat és az elfogadott félhivatalos-hivatalos partnereket. Nincs mese, végig kell járni saját kárukon vagy sikerükön az utat, olykor vállalni a meg- és elítéltetést, az egyedülmaradottságot. Ha pedig a csata vesztesre áll, akár a civil engedetlenséget bevetve is folytatni a sziszifuszi munkát. Azért, hogy legalább másoknak a későbbiekben jobb legyen.

Természetesen az állam egészségügyi, szociális és gyermekjóléti szolgáltatásait hozzáigazítani a társadalmi igényekhez nem könnyű feladat, és ezzel együtt persze látszólag ez történik. Minden kormány családbarátként politizál, de hogy mi zajlik a mindennapok útvesztőiben egy-egy a hivataloknak, hatóságoknak, vagy épp a médiának kiszolgáltató családdal, arról nagyon korlátozottak ismereteink. Az élénk táruolt eseteket pedig hitetlenkedve fogadjuk, mert hihetetlen, hogy megtörténhetnek 2003-ban, az országban, ahol élünk. Manapság ha valaki esetleg túlságosan öntudatos egy a gyerekeit érintő

kérdésben, mindjárt szertefoszlik az addig tapasztalható, rutinná merevedett biztonság hivatali légköre. Azonnal számonkérővé és aggályosan minősítgetővé válnak azok, akik ezt nem tehetnék, akiket – hogy enyhe demagógiával fogalmazzak - nagy valószínűséggel az előttük álló állampolgár adóhózzájárulásából is tartanak fent. Ja, mert egyéni oltási tervre lenne szüksége a családnak és ez időigényes többletmunka, vagy mért mondjuk a várandósgondozás során bonyolultabb eljárástechnikát, több befektetést igényelne egy-egy feladat alternatívát is kínáló megoldása?! Honnan veszi a bátorságot a hivatalnok, a szolgáltató, hogy kioktassa, hogy saját szemlélete szerint ledorongolja azt, aki másként kívánja megoldani az életében felmerülő kérdéseket, vagy egyszerűen csupán másként kíván élni jogai adta lehetőségeivel, mint általában az „ügyfelek”? Miért nem a segítségnyújtás és a probléma mindenki által elfogadható megoldása jár a fejében, miért nem rugalmasabb az ügykezelés, tulajdonképpen kinek a valós vagy vélt érdekeit védi? Miközben a társadalom többségének biztonságára hivatkoznak, megengedhetőnek tartják azt a hangnemet is, ami a lehető legtávolabb áll attól, hogy megfelelően ellássák azt a szakmát, amit abban az adott helyzetben képviselnek. Döntés előtt állókat informálni kell, a lehető leginkább segítve mérlegelni az előnyöket és az esetleges hátrányokat, akkor is, ha ez a szakembereknek gyakran sokkal fárasztóbb, mint a bevett, konvencionális megoldást felkínálni, továbbá felkészültenek, naprakésznek is kellene lenni. És lehet szó orvosi kérdésekről éppúgy, mint családgondozásról. A paletta sajnos –vagy szerencsére – nagyon széles.

És közben az ügyekkel érintett gyerekek nőnek, akár anyakönyvezték őket, akár – csak mert otthon születtek - nem, függetlenül attól, hogy hogyan, mikor és milyen oltásokat kaptak vagy nem kaptak. Nőnek, és ha saját ügyük nem is mindig szüleik szája íze szerint dől el, feltehetően a következő generáció számára ezek a kérdések és problémák már nem lesznek aktuálisak. Azt mindenesetre majd ők ítélik meg, hogy a dolgokat szüleik előbbre vitték-e vagy sem.

Györfi Éva